List 29. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. julija 1896.

Politiški oddelek.

Imuniteta poslancev

je v Avstriji v marsičem nezadostna. Ob svojem času se je to videlo, ko je nakrat bil poslanec Spinčič odstranjen od profesure zaradi nekega govora, ki sicer ni bil v državnem zboru, a je bil vendar v precej tesni zvezi ž njegovim političnim delovanjem. Tedaj se je v državnem zboru pač naglašalo, da se mora v bodoče zabraniti, da podobni slučaji ne bodo več mogoči, a faktično se pa ničesa storilo ni. Tedaj je bilo državno sodišče se izreklo, da ima vlada pravico proti uradniku poslancu naperiti disciplinarno preiskavo. Vsled tega nimajo poslanci iz uradniškega stanu tistega važnega svobodnega gibanja, ki je potrebno za vspešno zastopanje koristij svojih volilcev. Posebno je kaj tacega težavno za opozicijske poslance, katerim gledajo večkrat kaj ostro na prste, ako bi jim mogli kaj škodovati.

Nedavno je pa najvišje sodišče izreklo neko razsodbo, ki bode zopet jako omejavala poslansko imuniteto. Poslanec se more prisiliti, da mora pred sodiščem izpovedati, kdo mu je dal podatke za njegove govore. To se more zgoditi izven zasedanja državnega zbora. Če bi ne hotel izpovedati, se bode pa kaznoval po § 151. kazenskega zakonika. Mi ne dvomimo, da se omenjena določba opira na veljavne zakone. Na tak slučaj niti noben mislil ni, ko so se delali zakoni in zato ni nobene določbe, ki bi določevala, da se ne sme poslanec siliti v tacih stvareh k pričevanju.

Ta odločba pa sega jako daleč in bi zelo ovirala delovanje poslancev. Posebno sedaj, ko je socijalno vprašanje na dnevnem redu, bi se ta odločba lahko mnogokrat porabljala v prid nekaterim bogatinom. Prepričani moramo biti, da so jo z največjim veseljem pozdravili židovski in krščanski posestniki tovarn in rudnikov. Sedaj se jim ne bode toliko bati, da bi se v državnem zboru razgovarjalo o raznih pomanjkljivostih in zatiranju delavcev v njih podjetjih. Poslanec more le od delavcev samih izvedeti, kakšne so razmere. Posebno poslanec Pernerstorfer je tako večkrat izvedel za kneze in grofe kaj neprijetne stvari in jih razkrival v zbornici. Če se bode pa delavcem bati, da jih bode poslanec moral pri sodišču izdati, ga pa gotovo ne bodo obveščali. Vsaj se jim je bati, da jih izpode iz dela, ko se dožene, da so razkrili gospodarjem neprijetne stvari.

Vidno je, da je v škodo občnim koristim, ako se ne spremeni zakon v tem oziru. Zaradi tega z veseljem pozdravljamo predlog dr. Majarona v deželnem zboru, v katerem se vlada poziva, da naj poskrbi, da se premeni kazenski sodni red tako, da se poslanci ne bodo glede svojih govorov v postavodajnih zborih silili k nobenemu pričevanju. Nadejamo se, da se sklepu kranjskega deželnega zbora pridružijo tudi sklepi drugih deželnih zborov, da državni zbor sklene potem zakon v varstvo pravic svojih poslancev.

Če se ta stvar sproži v državnem zboru, smo prepričani, da bode večina poslancev za zavarovanje poslanske imunitete v tem oziru. K večjemu nekaj veleposestnikov, ki imajo rudnike, se bodo upirali. Ti ljudje so še dosti bolj predrzni, kakor pa razni tovarnarji. Kako nesramno so večkrat se branili v državnem zboru vsemu, kar bi bilo v prid delavcem. Upirali so se zakonu o upeljavi rudniških nadzornikov. Ko niso več mogli vse stvari preprečiti, so pa vplivali, da se sklene zakon, ki ne bode delavcem prav nič koristil. Imeti hočejo nekak privilegij proti drugim podjetnikom, zato ker so največ iz plemenitih rodbin.

Pa tudi v narodnem oziru je želeti, da se poslanci ne kličejo na odgovornost. Marsikako napako izvedo poslanci sedaj, ko bi jo sicer nikoli ne izvedeli.

Bati se je pa, da se bode stvar tako odlašala, da se naposled nič ne zgodi. Vlada bode namreč gotovo se upirala, ker jej zlasti ni povoljno, da državni poslanci dobivajo dobre informacije o razmerah v Galiciji. Število tistih poslancev bode pač malo, ki bi se stvari upali naravnost ugovarjati, mnogim bode pa ljubo, če stvar v

kakem odseku zastane. Na to bodo delali z vlado vred. Želeti je torej, da opozicijski poslanci ne mirujejo in tako dolgo drezajo, da se zakonito zagotovi, da nima nobena oblast popraševati, od kod poslanci dobivajo instrukcije. To zahteva blagor prebivalstva in pa čast parlamentarizma.

Politični pregled.

Volitve v okrajni zastop celjski so ugodno izpale za Slovence. Odločila je večino skupina veleposestnikov. Nemci so hudo agitovali v tej skupini, a ko so naposled le prišli na volišče, so pa spoznali, da jih je premalo in se volitve niti udeležili niso. Pač pa delujejo na to, da se zopet celjski hišni posestniki uvrste mej veleposestnike in bodo najbrž Nemci v tem zmislu skušali premeniti zakon o občinskih zastopih.

Tirolski Italijani so se pogajali z vlado zastran samouprave južnega dela Tirolske. Ta pogajanja pa niso imela nobenega vspeha in vsled tega so Italijani sklenili, da še ne pojdejo v tirolski deželni zbor.

Občinske volitve v Florisdorfu pri Dunaju izpale so za protisemite ugodno. Imeli bodo večino v zastopu te mestne občine. V tretjem razredu je šlo za zmago jim precej trdo, kajti veliko glasov dobili so socijalisti, v drugem razredu sta pa zmagala tudi dva liberalca.

Kompromis mej Staro- in Mladočehi se je sklenil na Moravskem. Sklenili so pa tudi tirati odločno politiko proti vladi. To pač ne bode ugajalo mnogim mladočeškim vodjam s Češkega, ki so jeli tirati vladi prijazno politiko. Moravski Čehi so nevoljni na vlado, da podpira Nemce. Po njenem prizadevanju se je namreč sklenil tak kompromis v moravskem veleposestvu, da bodo Nemci zopet imeli večino v dež. zboru.

Imenovanje zagrebških ulic. — Celo vrsto ulic so prekrstili v Zagrebu. Jeden trg je dobil ime Hedervaryjev trg, jedna ulica pa Barossova ulica. S tem je večina mestnega zastopa očitno pokazala svoje klečeplastvo in madjarsko mišljenje. Čudimo se temu ne. Hrvatska vladna stranka je za vse zmožna. Posebno imenovanje ulice po bivšem ogerskem trgovskem ministru je vse obsodbe vredno, kajti ta mož je s s ojo centralistično politiko samo škodoval Hrvatom.

Kreta. — Razmere na Kreti se utegnejo zboljšati. Narodna skupščina se je sešla in vodje vstašev so zapovedali svojim četam, da odlože orožje, dokler trpe pogajanja. Glavne zahteve narodne skupščine so: imenovanje krščanskega guvernerja z odobrenjem Grške in pod poroštvom velevlastij, narodna jednakopravnost v vseh civilnih in vojaških zadevah, uvedba pravičnega volilnega zistema, ustanovitev kasacijskega dvora v Kaneji, popolno poroštvo velevlastij, da se vse to zgodi. Upati je prav, da se pogajanja ugodno završe, ker je Turčija uvidela, da je opravičenim zahtevam kristjanov na Kreti treba z lepo ustreči. Krečanskim mohamedancem ni povšeči, da se turška vlada ozira na kristjane. Da se mir konečno dožene na Kreti, to žele tudi velevlasti, ker sicer bi se res lahko zgodilo, da pride zaradi Krete do evropske vojske.

Belgija. — Pri volitvah v poslansko zbornico so sijajno zmagali klerikalci. Zbornica šteje na podlagi završenih volitev 111 klerikalcev, 12 liberalcev in 29 socijalistov. Tako sijajno zmago imajo klerikalci pred vsem zahvaliti razcepljenosti volilcev v tri stranke, klerikalce, liberalce in socijaliste. Belgija je industrijska država, kjer se močno širi socijalizem. Ta ima tudi dosti zaslombe pri številnih delavcih. Socijalistiška ideja pa preseda tudi liberalcem, katerim so klerikalci ljubši nego socijalisti. Kjer torej niso imeli liberalci upanja podreti, ondi so podpirali klerikalce nasproti socijalistom. Pri ožjih volitvah so pa liberalci odločno stali na strani klerikalcev, le da ni prodrl kak socijalist. Istina je torej, da se v Belgiji borita proti socijalizmu klerikalna in liberalna stranka.

Obrtnija.

Stavbenski red
deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Varnostno-policijske in cestno-policijske odredbe.

§ 36. Stavbinski graditelj je dolžan:

1.) Začetek stavbe pravočasno pismeno naznaniti stavbinskemu oblastvu, da to presodi stavbinsko črto in nivelsko črto, katero določi stavbinski graditelj;

2.) kadar nova stavba dospe do višine cestnega nivela, nemudoma to naznaniti stavbinskemu oblastvu, da to more iznova presoditi, če stoji stavba v stavbinski in nivelski črti;

3.) pri novih stavbah in popravah na strani poslopja, obrnjeni proti javni poti, vselej postaviti svarila, katerih obliko, način postavljanja in čas v obče predpiše mestni magistrat kot krajno varnostno oblastvo, in v slučajih, kadar se čez noč pod milim nebom pušča stavbinsko gradivo ali orodje, po potrebi pod nadzorstvom postaviti razsvetljene svetilnice;

4.) pri kopanji ob javnem potu skrbeti je za popolno zavarovanje jam.

5. pri ograjenji stavbišča proti javnim potom, v kolikor se s tem prestopi dejanska posestna meja, držati se mere dveh metrov kot razdalje od stavbinske črte, pri čemer je pa oblastvu pridržano, po okolnostih določiti tudi drugo mero. Praviloma naj pride ograjna črta na mejo med strugo poleg obstoječe ali namerovane pešpoti in pravo cesto;

6.) zaradi morebiti potrebnega odkladanja stavbinskega gradiva zunaj ograje posebej prositi mestni magistrat, da mu odkaže skladišče za gradivo.

Na odprtih ulicah pesek sejati, apno gasiti, malto delati in gradivo skladati je dopuščeno samo s pritrditvijo mestnega magistrata.

Istotako ima graditelj skrbeti za snago na stavbišču, za napravo začasnega delavskega stranišča, kakor tudi za to, da se delavcem preskrbi dobra pitna voda. Vsekako je strogo prepovedano, delavce nastaniti v nedogotovljeni gradbi.

Višina hiš in posameznih prostorov. Število nadstropij.

§ 37. Vsaka ob cesti ali ulicah nanovo zidana hiša sme nad pritličjem imeti največ štiri nadstropja, pri čemer je tudi polnadstropja šteti za nadstropja.

Višina poslopij ne sme od cestnega nivela do glavnega okrajkovega robu, če se meri od najvišje točke trotoarja, znašati več nego $^5/_4$ cestne širine in ne sme presezati 20 *m*.

Nadstropja morajo imeti v svetlem pri ravnih stropih najmenj 3 *m*, pri v oblok zidanih stropih pa najmenj 3.20 *m* višine.

Okna in vrata proti sosednemu zemljišču.

§ 38. V zidovih stoječih ob mejni črti proti sosedu se smejo v strnjenem stavbinskem sestavu okna in vrata napraviti samo s privolitvijo stavbinskega oblastva in z varnostnimi napravami, katero to, če se mu vidi potrebno, predpiše. S to privolitvijo se pa lastninska pravica sosedova glede eventuvalne stavbe ali drugačnega izvrševanja te pravice nikakor ne sme omejiti.

Število stanovanj.

§ 39. Število stanovanj ostane pridržano razsodku stavbinskega gospodarja. Isti sme v svojem stavbinskem projektu nasvetovati tudi manjša stanovanja, ki pa morajo obsezati vsaj sobo in kuhinjo. Pri novih hišah je vsikdar napraviti tudi primerno perilnico.

Kleti in drvarnice.

§ 40. Kleti je praviloma napraviti pod poslopjem ter jih brez izjeme oblokati. Kadar se kleti izjemoma sezidajo zunaj poslopja, se to ne sme nikdar zgoditi pod kakšnimi ulicami ali kakšnim javnim prostorom.

Drvarnice v hišnih kletih se smejo z zidovi, deskami in latami razdeliti in zapreti v pododdelke.

Drvarnice na dvorišči je napraviti iz zidovja, ki seza do njih strehe in to je proti ognju varno pokriti. Notranji prostor sme do podstrehe ostati odprt in se sme razdeliti kakor pri drvarnicah v kleteh.

Kletne odprtine.

§ 41. Kletne odprtine se smejo zunaj poslopja v trotoarji napraviti samo s privolitvijo stavbinskega oblastva ter morajo biti zaprte s kamenitimi ploščami, železnimi mrežami ali debelim steklom. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Hišna oprava z elastičnimi nogami. Da se pri premikanju hišne odprave ne poškodujejo parketna tla, naj se dene pod noge hišne oprave kos kavčuka. V noge se narede luknje in vanje udela kavčuk tako, da še malo iz lesa gleda.

Telefon v Sahari. Več francoskih podjetnikov je sklenilo zvezati s telefonom razne zelenice v Sahari mej sabo in z Algierom. Tako stopi Sahara v zvezo s kulturnim svetom.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Podružnica sv. Križ predlaga: Pri glavnem odboru naj se napravi odsek za razpečavanje sadja.

Zastopnik podružnice stotnik Kump kaže na sadno kupčijo na Štajarskem. Tamkaj je kupčija organizovana. Štajerci potegnejo po 6—7 gld. za kvintal. Tudi na Kranjskem je treba sadno kupčijo organizovati, da ne dobe večino dobička prekupci. Posamezne podružnice bi odseku poročale vsak teden, koliko sadja imajo posamezni sadjerejci za prodajo. Odsek naj bi pa stopil v zvezo z velikimi trgovci.

Tajnik Pirc poudarja, da na Štajerskem ni sadne kupčije organizovala kmetijska družba, ampak posebno sadjarsko društvo, kateremu je na čelu grof Attems. Sadna letina bode letos povsod jako dobra, zatoraj najbrže ne bode kupčija s sadjem posebno cvetoča. Da bi se storilo, kar je storiti mogoče, naj občni zbor pooblasti tajništvo kmetijske družbe, da inserira po domačih in tujih časnikih, da skuša dobiti naslove velikih trgovcev ter na ta način pospešuje sadno kupčijo. Sprejeto.

Podružnica Mokronog predlaga: Visoka vlada naj se naprosi, da napne vse sile, da se bi pokončali hrošči prihodnje leto, ki bode tako imenovano hroščevo leto. Baron Berg, ki priporoča ta predlog, pove, da je skušal uže na razne načine hroščeve lečinke pokončevati. Poskusil je tudi z nekim bacilom, kakor je priporočal neki kmetijski list, toda bilo je zaman.

Učitelj Šetina poduarja, kako hrošči tudi vinogradom delajo silno škodo. Naj bi se toraj pokončevanje hroščev vršilo vstrajno in splošno.

Predlog se odobri:

Podružnica Mokronog predlaga: Visoka c. kr. vlada se naprosi, da odločno postopa proti prašičji kugi.

Grof Barbo pojasnuja, kako se je prašičja kuga zanesla na Kranjsko. Okrajna glavarstva so bila premalo skrbna. Čas za opazovanje je bil prekratek. Gonjačem odvzeti prašiči so se prodajali in tako je prišla kuga v deželo.

Vitez Langer stavi še dopolnujoči predlog. V občinah, kjer je kuga samo po nekaterih hlevih, naj se kuga lokalizira, da ne bode razširila tudi na sosedne hleve.

Deželni živinozdravnik Wagner zagovarja postopanje vlade in zavračuje vso krivdo na kmetovalce. Župani so izdajali živinske potne liste domačim kmetovalcem, kateri so po noči dobili čez mejo hrvaške prašiče. In ti so jih dalje prodajali kot svoje. Vlada je prosila za vojaško stražo, toda taka straža ni bila dovoljena. Občinska straža se ni skazala zanesljiva.

Drž. posl. Povše: Ako je bil kateri predlog na mestu, je gotovo na mestu predlog mokronoške podružnice. — Prašičja kuga je neozdravljiva. — Od 100 napadenih jih navadno 100 pogine.

Na poslanca Višnikarja so se obrnili nekateri posestniki s prošnjo, naj bi se tako strogo ne postopalo pri dovolitvi prehoda prašičev čez mejo. Višnikar je šel k ministerstvu, toda dotični uradnik je naravnost povedal, da o polajšavah ni niti govoriti. Postopati se mora z vso strogostjo, da se odvrne od dežele velika nesreča.

Učitelj Šetina vpraša, kako naj se pa zabrani preteča revščina na Dolenjskem. Prašičja reja je Dolenjcem precej donašala. Mlade prašičke so Dolenjci dobili iz Hrvaškega. Letos pa prašiče dobiti niso mogli. Prišla bode jesen in ne bode kaj prodati. Kmetijska družba naj bi preskrbela potrebnih prašičkov zlasti za Dolenjsko.

Babnik iz ljubljanske okolice pravi, da večkrat prašiče, ki so poginili, kar v Ljubljanico vržejo. Tem

*

potom se bode lahko tudi v ljubljanskem okraju prašičja kuga razširila. To naj se torej strogo prepove.

Goriany pravi, da je kazen za prestopke proti naredbam višjih oblastnij prenizka. — Neki kupec, ki je več sto prašičev spravil čez mejo je bil kaznovan s 40 gl. Je li potem čudno, če se prašičja kuga ne more zatreti.

Deželni živinozdravnik Wagner obljubuje, da bode vlada strogo postopala in zlasti kontumacijski čas podaljšala. Merodajni krogi pa naj podučujejo ljudstvo, da bode spolnovalo natančneje postavna določila.

Tajnik Pirc obžaluje, da je izgubila naša dežela precejšen dohodek, ker imamo prašičjo kugo. Prodalo se je iz dežele prašičev vsako leto za več ko 1 milijon gld. Da se je kuga zanesla v deželo, so krivi kmetovalci sami. Ljudje mislijo, da so vse naredbe vlade same sitnosti. Celo v dveh časopisih sta dopisnika postopanje vlade obsojala in hujskala proti njenim naredbam. Ako ljudstvo prav nič storiti noče, da bi se ubranilo nesreče in vsa postavna določila sovraži, potem se ni čuditi, če je prišla kuga v deželo.

Predlog mokronoške podružnice se na to vprejme.

(Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Proti muham. Muhe po letu grozno grizejo konje, posebno, če je kje konj kaj odrgnen. Muhe se odženo, ako se v pol litra vode ulije kakih 20 gramov karbolne kisline in se s tem živalim obmijejo odrgnena in razpikana mesta.

Krmljenje konj s koruzo. Vselej naj se preide polagoma od ovsenega na koruzno krmljenje. Koruza naj se, predno se pokrmi, 24 ur v vodi namaka ali se pa da konjem poprej vode piti, predno se jim da koruze. Največ kornze se jim da zvečer. Sveža koruza se ne sme dajati konjem. 1 del koruze tečneje zaleže, kakor 6 delov ovsa.

Kako uporne vole ali krave dalje spraviti. Uporne vole ali krave dalje spraviti je velika težava. Tepenje nič ne pomaga. Marsikako govedo se da rajši ubiti nego bi ustalo. Dobro je govedi dati prsti ali tobaka v nos. Govedo začne kihati in pri tem vstane.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

(Dalje.)

Četrto poglavje.

Pred junto (zborom).

Na visokem holmu, ki strmo pada proti morju, ponosno stoji Penja di Cintra, priljubljeno letno bivališče portugalskih kraljev. Fantastično kot stara nemška balada, domišljeno kot arabske pripovedke je sezidano to poslopje, s katerim je združeno toliko znamenitih zgodovinskih spominov. Že zračna arhitektura priča, da je mavriški stavbar zgradil to čarobno poslopje in je Janez II., ki se zmatra za osnovatelja Penje, le predelal stari dvorec maverskih sultanov zunaj mesta. Prekrasni vrtovi, pravi Armidini vrtovi, ki ga obdajajo, dajo mu še večjo mičnost. Naposled pa lepa lega dovršuje krasoto te stavbe vzhodnega uma. Na zapadu se pred okni grada razprostira brezmejna površina Atlantskega morja, na severu je valeče hribovje pasa Estramadure, na jugu se vzdigujejo pa mični vrhovi Sierre Cintre in na vzhodu leži 28 ur oddaljena hrupna Lizbona.

Umljivo je, da so portugalski vladarji v začetku pomladi hiteli ostaviti prašno mesto in se podali v grad zunaj mesta. Tako je storil tudi kralj Janez II. drugo leto potem, ko je prišel veliki Genučan v Lizbono. Pomlad še ni bila nikakor prav nastopila, že je kralj z vsem dvorom se preselil v Penjo di Cintro. Tu sem so morali prihajati prositelji, tu se je zbrala junta, vrhovni zbor portugalski

Nekega majskega dne je v salonih bilo jako živo. Prositelji in dvorniki hodili so semtertja in vsak je imel svoje skrbi. Vsak je nezaupno gledal soseda in si mislil, če ne bode poleg njega stoječ prositelj nasprotnik, ki mu zagradi pot, ali ga pa pusti na strani.

Umljivo je, da so se pri tacih razmerah pogledi vseh obrnili na visoko postavo prišedšega Krištofa Kolumba. Drug drugemu so tiho pripovedovali, kaj vedo in sodijo o Kolumbu. Le malo se mu jih je približalo, ko se je ponosno usel v kot kraljevega salona, večina mu je obrnila hrbet in se mu neprijazno posmehovala.

— Poznate li dobro tega gospoda? — rekel je neki prositelj sosedu.

— Kdo pa ne pozna Krištofa Kolumba v vsej Lizboni? — rekel je drugi.

— Hoče nam pokazati najbližjo pot v Indijo — rekel je tretji.

— Napolniti hoče svojo prazno mošnjo s portugalskimi cekini! Ha! ha! ha!

— Slepar je, ki hoče ljudi spraviti v pogubo — rekel je prvi.

— Tega ne rečem, — pravi drugi — njegovi zemljevidi suhe zemlje in morja, so jako umetno narisani, če tudi se jako odločujejo od starih, in so obrnili nase pozornost učenjakov.

— Zemljevidov najbrž ni risal on, ampak njegov brat Jernej, kateri se vedno suče po ribiških naselbinah in meša glave lepim deklicam.

— Mogoče — odgovoril je tovariš, a tudi Kolumb sam je jako spreten in izveden v svoji stvari. Nedavno sem ogledoval njegove narisane zemljevide, in od tega časa mi je simpatičen.

— Če je tako izveden, kakor govorite, si je pač že pridobil lepo premoženje?

— Nikakor ne. Prej je ubog nego bogat — odgovoril je zagovarjalec. — Kakor sem slišal, je nedavno se celo zadolžiti moral. Ne obupa pa vendar ne, če tudi ga je nedavno zadela huda zguba — umrla mu je soproga, katero je tako goreče ljubil.

Ko se je tiho vršil ta pogovor, so se nakrat odprla vrata, kar je dokazovalo, da pride neka visoka oseba.

— Peter Menezes, grof Villa Real, jeli so šepetati drug drugemu.

— Glejte, nekoga išče!

— Zaupnik kraljev, koga pač išče mej prositelji? — popraševali so drug druzega.

— To ve samo Mati Božja! Glejte je že našel, kogar je iskal.

— Glejte k risarju gre!

— K neumnemu sanjarju!

— K genuškemu klativitezu.

Zmajali so z glavami, pogledavši drug druzega in šepetali, kar je očitno kazalo, da se čudijo postopanju kraljevega ljubljenca.

— Peter di Menezes je res šel k Kolumbu.

— Pozdravljam vas, rekel je in se priklonil.

— Veseli me, da ste dobili avdijenco.

— Kako sem vam hvaležen, gospod.

— Ni treba se zahvaljevati, gospod. Priporočila sta me goreče vaš svak Peter Korreo in učenjak Hoze Hudio. — Varujte se. Res je Hoze Hudio za vas, a on je žid in njemu nasprotuje kraljevski duhovnik, ki mu je sovražen. Djeto Ortic di Sacadilja, ceutski škof je njegov hudi nasprotnik in bode gotovo tudi vaš nasprotnik . . .

Pogovor se je pretrgal, ko je prišel paže in v vratih glasno zaklical:

— Gospod Krištof Kolumb.

— Pojdite in z vami naj bodo vsi svetniki, je hitro rekel grof in krepko stisnil roko Kolumbu.

Vsi so se čudili, da je tako laskavo kraljevi ljubljenec govoril s Kolumbom. Ker je baš sedaj prišel dnevni maršal v sobo in jel izbirati prošnje in izpraševati prosilce, so Kolumba nakrat pozabili in vsak je mislil le na svoje koristi.

V tem je Kolumb s pažetom prišel v kraljevi kabinet.

Dva kraljeva služabnika v modrih baržunastih oblekah z zlatimi vrvicami in atlazastimi trakovi na plečah sta stala na obeh straneh zavese, ki je visela preko duri. Na znamenje pažetovo so oddrgnili zaveso in odprli duri. Kolumb je vstopil za pažetom v kraljevi kabinet. To je bila obširna soba v strogem slogu napolnjena z instrumenti, z mizami, z rokopisi, zemljepisi in narisi razmetanimi v slikovitem neredu.

— Vaše veličanstvo je izvolilo pozvati gospoda Kolumba — rekel je paže in se ponižno priklonil. — Tukaj je.

Visok lep mož se je vzdignil izza pismene mize in šel naproti prišedšemu. Če tudi je obleka kraljeva bila popolnoma priprosta, brez vsacih našivov, vendar se je že po hoji in ponosnem obrazu moglo soditi, da je vladar, ne pa navaden posmrtnik.

Na nizki poklon Kolumbov je kralj malo pokimal z glavo, da se je jedva opazilo, potem pa vanj, vprl svoj ostri pogled.

Kolumb je spoštljivo ali trdno vzdržal ta pogled ne da bi bil povesil oči. Njegovo vedenje in pogumnost sta napravila na kralja jako dober utis in prijazen nasmeh se je pokazal na ustnih Janeza II.

— Vi ste torej umetni risar. Vam je ime Krištof Kolumb? — začel je kralj avdijenco.

— Na uslugo, vaše veličanstvo. Na Portugalskem imenujejo me Kristobal Kolon. V moji domovini — Italiji — pravijo mi Kristoforo Kolombo in po latinski mi je ime Kristoforus Kolumbus.

— Na imenu ni nič ležeče, temveč na človeku samem, na človeku, da se samo ne širokousti, temveč tudi res kaj stori.

— V oblasti vašega veličanstva spremeni se beseda v dejanje. Ta smoter je velik in vreden kralja.

— Seveda je sicer res — rekel je zamišljeno kralj — a mi imamo toliko stroškov. Naša odkritja v Afriki prinesla so Portugalski veliko slave, a le malo dobička.

— Korist bodete imeli, vaše veličanstvo, — odgovoril je prepričan Kolumb — kadar odkrijemo pot v Indijo.

— A kdaj bode to? — zaklical je kralj. — Mari se nismo potrudili izvesti načrte infanta Henrika in storili vsega, kar je bilo v naših močeh. Vedno dajemo iz blagajnice velike svote.

— Oprostite, vaše veličanstvo — je pogumno odgovoril Kolumb — dovolite mi spregovoriti nekaj besed. Po mojih mislih, ako se tudi posreči izvršiti idejo infanta Henrika in obiti Afriko, priti tako do Indije, dežele zlata, biserov, dragih kamenov in vsakovrstnih dragocenostij, ne bode ta pot opravičila nad, ki se vanje stavijo, in zadovoljila vašega veličanstva

— Čemu ne? vprašal je začuden kralj.

— Ta pot je predolga in prenevarna. V trgovini je čas denar. Čemu bi tratili denar za daljšo pot, ako je pred nami boljša in krajša? Priroda jo nam kaže. Priroda ima v vseh svojih pojavih koristne smotre, katere je napravil božji Stvarnik, katerega pota so nezapopadljiva. Tako solnce tudi brez uzroka ne hodi okrog zemlje. Neverojetno je, da bi tako velika luč zastonj tratila svoje darove in brez smotra nam služila. Vrstenje dneva in noči nima pomena brez solnca — tega nebeškega očeta . . .

— Jaz vas ne razumem gospod! Kaj hočete s tem povedati?

— Prepričan sem, vaše veličanstvo — je z naudušenjem zaklical Kolumb — da v osnovanju velikega prirodnega pojava se nahaja zakon splošnega soglasja. To je v naravi stvarij. Iz tega sklepam, da solnce v svojih dobrotah ne pozna meje, da vedno deluje v prid človeštva, in se tedaj, ko se nam skrije po noči, prikaže drugod. Solnce, ki pri nas zaide zvečer, ozarja azijatske dežele in začne se jutro

na vzhodu in ko se v Aziji skrije, pa imamo pri nas novi dan.

— Kaj sklepate iz tega, gospod. Kaj ima to opraviti z odkritjem poti v Indijo?

— Jako mnogo, vaše veličanstvo, more se reči, da vse — rekel je Kolumb in se spoštljivo priklonil.

— Zanimivo je poslušati — odgovoril je kralj ne brez vsake ironije.

— Solnce nam more pokazati pot v Indijo, biti nam za kažipota, vaše veličanstvo.

— Solnce? Kako?

— To pot, katero solnce prehodi slednji dan po nebu, moramo mi prehoditi po zemlji. Če gremo za solncem, moramo preiti vso zemljo in priti do Perzije in Tatarije, Vaše veličanstvo. Okrog Afrike ni iskati pota v Indijo, a najti moramo drugo pot, krajšo in boljšo. Preskrbite me z ladijami in ljudmi iz jaz vam najdem to krajšo pot, kakor je tista, katero iščete okrog Afrike.

Kralj je zamišljen sedel v naslonjač. Dostojnost in globoko prepričanje, v katerem je Kolumb razkladal svoje mnenje in naudušenost, katera se je videla iz njegovih očij, vse to je na kralja napravilo globok vtis.

Vspeh tega podjetja, kolikor sem vas razumel, — rekel je kralj — je odvisen od tega, ako je zemlja okrogla. Kaj pa je če to ni res, temveč, samo bistro umna hipoteza?

— Hudo bi mi bilo, ko bi našel človeka, kateri ne priznava te istine — rekel je Kolumb. Da je zemlja okrogla je popolnoma dokazano, če tudi to še ni dosti znano. Seveda naposled se najdejo trdovratniki, kateri zapirajo oči svetlobi in v svojej neumni trdovratnosti mislijo, da je ves svet slep in oni sami ž njim. Svetloba se bode vedno bolje in bolje razširjala. Ako vaše veličanstvo ne želi, jej se pustiti razširiti v vaših deželah, našla bode druge dežele, katere bode obsejala s svojimi žarki, ne da bi se jej kdo ustavljal. Dajem vam častno besedo, da uresničenje mojega načrta odkrije za Portugalsko neizcerpni vir blagostanja. Znameniti zemljepisec, Pavel Toskanelli iz Florence popolnoma odobrava moj načrt in je prepričan, da se le na zapad, čez Atlantsko morje odkrije najkrajša pot v Indijo, deželo bajevnih bogastev. Po tem potu po mnenju Toskanellija mi gotovo pridemo v dežele velikega hana, najdemo bogat otok Cipango in obrežje Mange in Kataja, ki imajo neizmerno bogastva. Ondu se v obilju nahajajo dragoceni kamni, zlato in vse mogoči trgovski predmeti. Pa ne le zaradi zlata, dragocenih kamenov in biserov moramo najti pot v te dežele; prebivalci teh krajev žive še v globoki temi poganstva, iti moramo k njim, da jim oznanujemo luč svetega evangelija in slavo božjo.

— Vi se jako naudušujete za to stvar, gospod — odgovoril je kralj po kratkem molčanju in ravno zaradi tega morda marsikaj ne upoštevate. Če se stvar posreči, bodemo res mogli delati v slavo božjo in iz dežele dobivati korist; a če se ponesreči, kaj pa potem? Recimo, da mi res odpravimo ekspedicijo, ne meneč za čas ne za denar, a se nakrat vse pripovedke o hanovi deželi pokažejo za izmišljotine in pota v Indijo ne najdemo!... Kako bode to potrlo vso državo in kako nevoljo vzbudilo! Stvar je treba pred vsem dobro premisliti. Kakor me tudi zanimajo vaši načrti, vendar si jih ne upam poprijeti, ne da bi se posvetoval z drugimi. Vi ste nam poslali vaše črteže, zemljevide in zapiske. Danes se snide junta, da se posvetuje o vašem predlogu. Ko se junta zaključi, bodem vam naznanil, kako se odločim. Bodi kakor koli, vendar me veseli, da sem vas osebno spoznal in vas slišal. Nikakor vas ne pozabim... Vaši načrti in teorija me jako zanimajo.

Kralj je dal znamenje, da je avdijenca končana in podal Kolumbu roko. Kolumb je pokleknil na jedno koleno in roko poljubil.

— Sveta Mati Božja naj vam naudahne ugodno rešitev! zaklical je Kolumb in se še jedenkrat priklonil. — Čakal bodem s spoštovanjem.

V spremstvu s pažetom je Kolumb ostavil kraljevsko palačo zračnega dvorca.

Jedva je odšel paže, že je kralj pozvonil. Paže je vstopil.

Vzemi te zemljevide in zapiske in nesi jih v zborovalno sobo in naznani, ko se snide junta, da jo sam osebno otvorim.

Paže je ubogal.

Kralj se je usel za pisalno mizo in začel pregledavati rokopise ležeče pred njim. Čez nekaj časa se je zamislil, pustil delo in naslonil se na naslanjačevo naslonilo.

Zares čudno! — mrmral je sam seboj. — Ne gre mi iz glave teorija tega Genučana. Kaj če ima prav? Na drugi strani se mari nisem dal voditi fantastičnim sanjarijam in bil odposlal misije k toli proslavljenemu patru Janezu, ki je neki vladal v oddaljeni deželi na jugu? Kaj je bilo iz tega? Zasmehovanje in neumnosti! To so bila sanjarjenja verskih fanatikov. Ne, ne! Treba je biti previden in ne udajati se prvemu vtisu.

Duri kabineta so se odprle in prišel je paže.

— Ne blagovolite li priti v junto? Vsi člani so že prišli.

— Pozove komornega maršala — da me obleče.

Paže je odšel in čez jedno minuto je v kabinet prišel komorni maršal z jako lepo z zlatom obšito obleko. Kralj se je hitro oblekel. Udar zvonca je naznanil odhod njegov iz kabineta.

S hitrimi in trdimi koraki šel je Janez II. po salonih in povsod so se mu nizko priklanjali dvorniki, stoječi v vrstah po činovni starosti. Kralj je milostljivo odgovoril na njih pozdrave in dal znak svojemu duhovniku Djeto Orticu di Sacadilja, člo-

veku slovečemu zaradi svoje učenosti in Petru grofu de Villa-Realu in v njiju spremstvu šel v dvorano, v kateri se je zbrala junta. V sobi so že bili najučenejši portugalski kosmografi Roderigo, Hoze Hudio, risar zemljevidov Martin Begajm iz Norimberka in mnogo drugih veljakov. Vsi so se nizko priklonili in na znamenje kraljevo zaseli svoja mesta.

— Spoštovana gospoda — spregovoril je kralj — vi veste, o čem bode danes razgovor. Nam so se predložili zemljevidi in zapiski Genučana. Danes sem ga bil vsprejel v avdijenci in reči moram, da je name napravil vtis mož nekako trdno prepričanega o tem kar nam pismeno razlaga na podlagi svojih preiskav. Dalje veste, da se dosedaj nam še ni posrečilo uresničiti goreče želje, podedovane po infantu Henriku, da bi našli najkrajšo pot v Indijo. Vse mogoče ovire in nevarnosti nam zagrajajo pot do dosege svojega namena. Sedaj nastane vprašanje, se li hočemo držati prejšnje sisteme poskusov, ali pa oprejeti se novega načina, katerega nam predlaga Genučan ali Kolumb, kakor se sam imenuje.

Nastala je tihota. Vsi so premišljevali in se pripravljali povedati svoje mnenje.

Kralj se je najprej obrnil k Roderigu.

— Kaj mislite o tem, gospod? — ga je vprašal.

— Težko je dati odločen odgovor — odgovoril je učeni kosmograf. — Ničesa ni nemogoče vsemogočemu Bogu. Vse kar morem navesti proti teoriji Genučanovi, je to, da nimamo dosedaj nobenih učenih podatkov, ki bi potrjevali njegovo mnenje. Na drugi strani pa, ako se peljemo vedno na zapad po Atlantskem morju, mora morje nekje imeti svoje meje, kakor trdi Genučan. Če torej ni učenih podatkov za Kolumbovo teorijo, jih po mojem mnenju tudi ni proti njej.

— Pri tem pa nastaja vprašanje, — je strupeno opazil kraljev duhovnik — če je meja Atlantskega morja baš obrežje indijsko?

— V vsakem slučaju, vaša milost — opomnil je Hoze Hudio — bode meja obrežja dežele, katere dosedaj še ne poznamo.

— Mari hočete zapeljati nas, Hoze Hudio, da bi šli za smotrom, ki je morda goljufljiv, kakor blodeče luči? — je duhovnik hitro zavrnil nasprotnika.

— To ni nikakor tako goljufljiv smoter, milostljivi prelat — odgovoril je Hoze Hudio — v potrditev svojega mnenja je Genučan priložil svoje zemljevide in zapiske, kateri zaslužujejo popolno pozornost.

— Mari se ne moremo ž njimi podrobneje sesnaniti? — opomnil je škof.

— Najbrž so že bili vam predloženi svoj čas — odgovoril je v jednakem tonu žid.

— Seveda... A jaz sem pričakoval podrobnejših in prepričevalnejših pojasnil od Solomonovega potomca. Zame je teorija Genučanova neprepričevalna in nerazumljiva — odgovoril je škof.

— Kaj je vam tako težavnega vaša milost? — vprašal je z ironično uljudnostjo Hoze Hudio.

— Pred vsem misel, da je zemlja okrogla. Mari je stvar že tako gotovo dokazana, da se more vzeti za resnico in nanjo sezidati celo sistemo.

— No, če zemlja ni okrogla, — velecenjeni prelat — odgovoril je Hoze Hudio sarkastično — kakšno podobo pa ima po vaših mislih? Zavreči kako teorijo z mahom roke je lahko, a nadomestiti jo z kako drugo bolj srečno iznajdbo, tega pa vsakdo ne zna. Morda ne mislite trditi, da je ravna in da je pri solnčnem vzhodu ali zahodu mogoče ž nje kar skočiti na solnce? Morda je taka teorija umljiveja vaši prouzvišenosti? Morda se bolje vjema s sv. pismom, kakor teorija Kolumbova.

To prepiranje je bilo kralju neprijetno, predno je mogel odgovoriti škof, je dovolj rezko zaklical.

— Vendar ne bodete trdili, gospod Hoze Hudio, da se nahajajo ljudje, ki hodijo z doli obrnimi glavami, pri katerih dež gre od zdolej in morje vstaja v svoji strugi, da si ničesa ne drži njega površine in se njega dno zgoraj nahaja.

— Prosim oprostite veličanstvo — odgovoril je Hoze Hudio ponižno se poklonivši. — To je učena uganka, katero nam ima razrešiti potovanje Kolumbovo.

— Da je zemlja okrogla — oglasil se je Martin Begajm — to se more zmatrati za dokazano dejstvo. Ladija sama je vendar večja, kakor njene jarbole, a na morju se najpoprej prikažejo jarbole v daljavi. Zakaj to? Zato, ker je voda okrogla in nam skriva ladijo. Ta izbuklost je nedvomljivo znamenje, da je zemlja okrogla.

— Jaz se moram tudi izreči, da je zemlja okrogla — spregovoril je kosmograf Roderigo — jaz mislim, da je mogoče prepotovati okrog našega planeta.

— Torej vi mislite, da nam kaže vsprejeti Genučanov predlog? — vprašal je začuden kralj.

— Tega ne rečem — odgovoril je Roderigo. — Samo to priznavam, da je v Kolumbovih teorijah mnogo, ter zaslužuje pozornosti, če tudi se ne izrečem za končni sklep. Kar se tiče njegove namere, da bi našel naravnostni pot v Indijo, je ta teorija predrzna do nerazsodnosti. Obseg zemlje nam ni znan. Nikdo ne more povedati, kako veliko je morje in če mu je mogoče priti do konca? Zakoni privlačnosti in nedosežnosti nam še ne dajo podatkov za to, da bi bilo mogoče tako potovanje. Zato pa zmatram potovanje na zapad, da se najdejo nove dežele z znanstvenega stališča za podjetje, ki predstavjla obširno polje za odkritja, pa vendar vzbuja dvom, da bi bilo vspešno.

— Tam kjer znanost tava v temoti, večkrat božji stvarnik razširja luč — odgovoril je goreče Hoze Hudio. Po mojih mislih je Krištof Kolumb njegovo orodje.

Za trenotek je nastal molk. Potem pa se je obrnil kralj k Martinu Begajmu.

— No, gospod, morete li praktično pojasniti jedno stran tega vprašanja. Genučan je nam na zemljevidu razložil glavne stvari, jih le ne morete nam pojasniti?

— Pokorim se vašemu veličanstvu — odgovoril je Begajm in se nizko priklonil, razgibajoč Kolumbov zemljevid. Umetno narejeni zemljevid njegov je napravljen na njegovi glavni trditvi, da je zemlja okrogla in jo je mogočo obiti od zapada do vzhoda. Zmatrajoč to za osnovno resnico. Genučan nam razlaga na zemljevidu svoje misli, kako je razdeljeno morje in suha zemlja in koliko je oddaljeno od obrežija zapadne Evrope obrežje vshodne Azije. Objem zemlje on izračuna po Ptolomejevem polutniku, kateri obstoji iz 24 delov po 15°, torej vkupe iz 360°. Od tega je pa že starim bilo znanih 15 delov, namreč od Herkulovih stebrov do mesta Tini v Aziji, ki so že tedaj zmatrali za mejo znanega sveta. Ekspedicija pod zastavo našega veličanstva je po mnenju Kolumbovem razširila z odkritjem otoka Zelenega nosu zapadno mejo znanega sveta za jedno potnikovo stopinjo. Od tod je po mnenju Kolumbovem še ne odkritih in nepreiskanih osem delov, to je tretjina vsega okrožja zemlje. Na zemljevidu Kolumbovem so v tih neznanih delih dežele vzhodne Azije, katere se približujejo zapadnim bregovom Evrope in Afrike in se more priti do njih po kratkem potovanju, posebno ker so po morju povsod raztreseni kot male postaje otoki Cipango, Atlanti itd.

Begajm je umoknil čakajoč daljših kraljevih ukazov. (Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V osemnajsti seji dne 9 julija utemeljuje poslanec Hribar v daljšem jako jedrnatem govoru svoj samostalni predlog, s katerim se naroča dež odboru, naj se, predno se spusti v meritorično reševanje predloga Ign. Žitnika in tovarišev glede ustanovitve deželne zavarovalnice z neobligatnim zavarovanjem proti požaru, toči in živinskim boleznim obrne a.) do c. kr. zavarovalnega urada pri ministerstvu za notranje zadeve na Dunaju s prošnjo, naj bi blagovolil o tem izraziti svoje mnenje; b.) do c. kr. osrednega statističnega urada na Dunaji s prošnjo, da mu dopolje statistični materijal o točah in živinskih boleznih v vojvodini kranjski v l. 1880. do 1895 Govornik je na podlagi faktičnih dejstev in s številkami pobijal poslanca Žitnikov predlog, ki se izreka za deželno zavarovalnico. — Predlog se je izročil upravnemu odseku v pretres in poročanje. — Posl. Pfeifer je utemeljeval svoj samostalni predlog glede poldnevnega pouka na ljudskih šolah. Predlagal je, naj se predlog odkaže upravnemu odseku. Posl. dr. Tavčar predlaga, naj se glasuje po imenih. Pri glasovanju se je predlog odklonil z vsemi glasovi veleposestnikov in narodne stranke proti glasovim konservativne stranke. — Posl. dr. Majaron poroča imenom finančnega odseka o poročilu dež. odbora glede začasnega dalnjega pobiranja deželnih priklad za l. 1897. Deželni odbor priporoča, da se pobiranje dovoli, ker se najbrže deželni zbor ne skliče pravočasno. Poročevalec je predlagal z ozirom na to, ker je upati, da se zbor tako začasno skliče, da bo mogel sklepati o pobiranju priklad za l. 1897. in ker je to ustanovna pravica, katero mora dež. zbor varovati, da naj se preko poročila in nasveta deželnega odbora preide na dnevni red. Dež predsednik Hein izjavi, da ni pričakovati, da bi vlada tudi za l. 1897. dovolila pobiranje tako visokih doklad na žganje, kakor za letošnje leto. Predlog finančnega odsega se na to sprejme. — Isti poslanec poroča dalje imenom finančnega odseka o poročilu dež. odbora o zgradbi novega poslopja na mestu sedanjega dvorca in predlaga: „Deželnemu odboru se naroča, da do prihodnjega deželnozborskega zasedanja da izdelati nov načrt z vsemi podrobnostmi, zlasti tudi glede stavbinskega materijala za zgradbo novega dvorca po določenem programu tako pravočasno, da se bo zgradba mogla prihodnjo pomlad pričeti. Pri tem se je trdno držati tega, da zazidana površina ne sme presegati 1700 m^2, proračun stroškov za vso stavbo in za opravo deželnosborskih prostorov pa nikakor ne 370.000 gld. Predlog se sprejme. — Posl. baron Schwegel poroča imenom finančnega odseka glede priskrbe režijskih potrebčin in glede preskrbovanja bolnikov s hrano v deželni bolnici, porodišnici in hiralnici. Z zgradbo nove deželne bolnice so se razmere dosti spremenile in treba je nove pogodbe z redom usmiljenih sester za preskrbovanje bolnikov Usmiljenim sestram so se stroški znižali, deželi zvišali. Poročevalec predlaga: 1.) Deželni odbor se pooblašča, z redom sester krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavlanskega zaradi priskrbe režijskih potrebščin in priskrbovanja bolnikov s hrano v deželni bolnici, porodišnici in hiralnici skleniti novo pogodbo, pri čemer pa se je držati nastopnih načel: a) Režijski donesek ki se plačuje za vsakega bolnika na dan, mora se na sproti sedanjemu znesku znižati toliko, da bode primeren odpadku vseh onih plačil, katera je po prejšnji pogodbi in v stari bolnici morala nositi kongregacija, v novi bolnici pa jih opravlja dežela; b) jedilni tarif je preračuniti, oziroma znižati ter pri tem poskrbeti tudi za to, da se zmanjšani stroški, ki nastajajo redu vsled tega, ker odpadejo izdatki za kurivno in razsvetljavo v kuhinji, na primeren način obračunijo; c) izračuniti ter kongregaciji odtegniti se mora znesek, ki odpade pri nakupovanji jedil in pijač, ker se nova bolnica nahaja zunaj užitninske črte zaprtega stolnega mesta Ljubljane. II Določbe pogodbe so za obračun s kongregacijo merodajne od tiste dobe dalje, ko se je izvršila preselitev v novo bolnico III Ko bi se deželnemu odboru ne posrečilo, na podlagi predstoječih načel skleniti novo pogodbo, se mu naroča, da predloži dež. zboru primerne nasvete zaradi vpeljave lastne režije v novi bolnici. Predlog se sprejme. — Posl. dr. Tavčar poroča imenom upravnega odseka v razdružitvi selske občine Škofjaloka in dve samostojne občini. Poročevalec predlaga naj se sprejme zakonski načrt kateri določa da se davčne občine Sv. Barbara, Puštal, Sv. Ožbald, Zapotnica, Stanišče in Zminec izločijo iz sedanje selske občine škofjeloške in združijo v posebno občino Zminec, ostale vasi pa ostanejo združene z mestom kot občina škofjaloška. Posl. Globočnik toplo priporoča predlog in povdarja, kako se križajo koristi mesta in vasij, vsled česar je pametno, da je mesto zase in vasi zase. Tudi posl. Kalan priporoča predlog, ki se na to vsprejme. — Posl. Jelovšek imenom upravnega odseka o dovolitvi 5 % naklade najemnino v ribniškem trgu in preglaga naj se isti dovoli do vštetega l. 1904. — Vsprejeto. Posl. vitez Langer poroča imenom upravnega odseka o prošnji posestnikov iz Orehovice in Polkovice za izločitev iz občine Brusnice, okraj Novomesto. Poročevalec predlaga, da naj se stvar odstopi deželnemu odboru, da stvar preišče. — Sprejeto.

(Zadnjo sejo prihodnjič.)

— **Osobna vest.** Svetniški tajnik g. Karol Wenger v Ljubljani, je imenovan deželno-sodnim svetnikom, okrajni sodnik v Kamniku g. Julij Polec, deželnosodnim svetnikom in predstojnikom okr. sodišča v Kamniku.

— **Ministerski predsednik** pride v Ljubljano ali dne 1. avgusta ali dne 3. avgusta, dne 2. avgusta bode na Bledu. Vendar pa dan prihoda še ni gotov.

— **Družba sv. Mohorja** šteje letos 75.227 udov, t. j. 3130 več kakor l. 1895. Tega lepega napredka naše prekoristne družbe se mora veseliti vsak Slovenec.

— **Potrjen zakon.** Cesar je potrdil zakon sklenjen od deželnega zbora kranjskega, s katerim se je deloma odpravila prisilna legalizacija.

— **Veronauk na štajerskih realkah.** Sedanji učni minister se malo briga za ustavo. Tako je sedaj kar tebi nič meni nič ukazal vpeljati veronauk na višjih razredih štajerskih realk. Samo na sebi je to hvalevredno, a postavodaja o realkah spada v delokrog deželnih zborov. Samo deželni zbori imajo odločevati, kateri predmeti bodo obvezni. To je minister sam priznal, kajti drugače bi gotovo ne bila vlada koroškemu deželnemu zboru predložila predloge o upeljavi veronauka na celovški višji realki. Ko je pa v Celovcu vlada s svojo predlogo pogorela, je pa za štajersko minister kar zaukazal upeljavo obveznega veronauka Nemške liberalce to malo jezi in mislijo baje v deželnem zboru z vso odločnostjo braniti pravice deželnega zbora. Nam se ne zdi prav verojetno, da bi se liberalni veleposestniki vladi dosti ustavljali. Sicer pa liberalci v novem deželnem zboru ne bodo imeli večine, nemški nacijonalci pa najbrž ne bodo tako protivni veronauku v višjih razredih realke. Vsekako pa deželni zbor utegne zahtevati, da mu vlada o tej stvari predloži predlogo, da bode o njej sklepal.

— **Učitelji občinski tajniki.** Deželni šolski svet goriški je ukazal, da odslej ne sme noben učitelj več službovati kot občinski tajnik in da se morajo tej službi do 31. decembra odpovedati vsi tisti učitelji, kateri jo zdaj opravljajo. Marsikateri učitelj je s tem močno prizadet, Poleg svoje slabe plače, mu je bil kot občinskemu tajniku vendar dan postransk zaslužek. Zdaj mu to odpade. Pa tudi občinam bo ta ukaz slabo hasnil, ker jim bo treba dražje plačevati tajnike, če jih bodo sploh hotele imeti.

— **Šole** srednje in ljudske v Ljubljani so vse končale s poukom dne 15. t. m. Na višji gimnaziji, kjer se ta in minoli teden vrše zrelostni izpiti, se je že 7. julija zaključilo šolsko leto.

— **Otvoritev Aljažove koče v Vratih** pod Triglavom se je najslovesneje vršila dne 9. t. m. ob udeležbi 46 oseb. Ob večji asistenci je vlč. g. župnik Jakob Aljaž blagoslovil kočo. Slavnostni govor je imel načelnik „Slov. plan. društva“ g. prof. Orožen. Proslavljal je g. Aljaža, kot zaslužnega moža za slovensko turistiko. Razgrnila se je na to ob „živio“ in „slava“ klici tabla nad vrati v kočo z ukusno napravljenim napisom: „Aljaževa koča — v Vratih. — Postavilo in otvorilo dne 9. julija 1896 l. — Slov planinsko društvo“. Pevci so zapeli „Lepa naša domovina“ V prekrasnih besedah se je vlč. g. Aljaž zahvalil za to ovacijo. S klici na svidenje dne 10. avgusta pri otvoritvi koče na Triglavu, so se udeležniki lepe turistiške slovesnosti razhajali.

— **Ustrelil** se je minoli teden v šentpeterski vojašnici poddesetnik Franc Sternelj. Kroglo si je zapodil v glavo. Težko ranjenega so prenesli v bolnico. Okreval bo težko. Vzrok poskušenemu samomoru ni znan.

— **Nesreča vsled strele.** Minolo soboto opoludne je treščilo v novi dimnik papirnice v Vevčah. Na dimniku so imeli opravek trije zidarji. Strela je omamila vse tri. Dva, ki sta bila za vrvi privezana so rešili, tretji je pa pal z višine in se ubil.

— **Zastrupil** se je dne 7. julija s strihninom 38letni posestnik Franc Jernejčič iz Loža. Umrl je takoj. Vzrok samomoru je ljubosumnost.

— **Toča** je pobila po šentviški župniji pri Vipavi. — Isto se poroča iz Dobrnič, da je toča dne 12. t. m. uničila vinski pridelek v gori Šmaver. — Toča je pobila tudi okrog Št. Jurija pri Kranju.

— **Požar** je uničil dne 7. t. m. v Praprotni polici pri Velesovem troje hiš z vsemi stranskimi poslopji vred. Zgorelo je tudi jedno tele, jeden vol, jedna krava in trije prašiči. Škode je več tisoč.

— **Zaprli** so minoli teden tukajšnjega optikarja Josip Filip Goldstein-a, rodom žida, ker je vabil v svojo prodajalnico mladoletne deklice.

— **Napad na predsednika republike.** Dne 14. julija je bil v Parizu narodni praznik. Pri vojaški paradi na Dolgem Polju je neki François streljal na predsednika republike Faurea. Napadovalec je neki pisatelj, in pravi, da ni hotel predsednika ubiti temveč le opozoriti na svojo revščino. Sodijo, da ni prav pri pameti.

— **Zarubljen hotel in kavarna.** Z veliko reklamo so v Cerkvenici pred dvema letoma odprli morsko kopališče. Sezidali so lep hotel, a postavili pa tako visoke cene, da so tujce ostrašili. Letos ni nobenega tujca v Cerkvenici. Hotel še toliko ne nese, da bi se stroški splačevali. Zadnje dni so zaradi dolgov hotel in kavarno zarubili.

— **Zanimivo zlato poroko** sta praznovala lekarničar Anton Fleischer in njegova žena v Wartburgu. Sin je namreč isti dan ž njim slavil srebrno poroko.

— **Ponesrečeni častnik.** V Keczkemetu je pal huzarski nadporočnik Süttnö s konja. V tem so iz stranske ulice prihajali trije huzarji, ki niso mogli konj precej ustaviti in so čez častnika jahali, ki je mrtvo nevarno poškodovan.

— **Bolgarski redi.** Posebno pod Stambulova vlado je bilo mnogo Avstrijcev odlikovanih z bolgarskimi redi. Dovoljenja, nositi te rede, pa v Avstriji niso mogli dobiti, dokler knez ni bil pripoznan. Turčija je namreč odrekala bolgarskemu knezu pravico dajati rede. Nedavno je pa sultan priznal knezu te pravice in avstrijski cesar je dovolil Avstrijcem, ki so dobili te rede, da jih smejo nositi.

— **Nesreča na železnici.** Pri Saint Georgu d'Auroc na Francoskem je skočil vlak s tiru. Osem oseb je ubitih in devet pa težko ranjenih.

— **20 oseb v vodo palo.** Na curiškem jezeru se je preobrnil neki čoln in je 20 oseb palo v vodo. Osemnajst se jih je rešilo, dva sta utonila.

— **Kotel razpočil** je v orožarni v Badajosu. Štiri osebe je ubilo in mnogo škode napravilo.

— **Velik požar** je bil dne 13. julija v Borovljah na Koroškem. Zgorelo je 19 poslopij.

— **Zaradi razžaljenja cesarja** bila sta obsojena te dni v Zadru gimnazijsta Simon Vučič in Kunibert Fontano. Poškodovala sta bila nalašč podobo cesarja v šoli.

— **Veliko poneverjenje.** V Nyireghazi na Ogerskem je zavarovalnični agent Fedor poneveril 100 000 gld. Več tujih družb je prizadetih.

— **Umor v Gmundenu.** V Gmundenu je bil te dni v hotelu umorjen sedemdesetletni trgovec s papirjem Marko Osterholzer z Dunaja. Morilec je odprl kovčege in predalnike in vse odnesel. Dognalo se je, da je morilec neki Fingerhut, katerega so že prijeli.

— **Nemškemu gledališču na Ogerskem** bije že zadnja ura. Le še nekaj let mu je odločeno še obstati. Vlada je namreč sklenila, da mu ne da več dovoljenja za novo nemško gledališče. Ko sedanji snovatelji nemških gledališč pomerjo, pa se bode moralo prenehati nemško gledališče.

— **Nesreča pri hribolastvu.** V Št. Johannu na Tirolskem je sladščičarski pomočnik lezel na goro, a mu je spodletelo in padel je v globočino ter se ubil. — V kantonu št. galenskem je neka Nemka lezla po nekem pečevju in pala v globočino 60 metrov in se ubila.

— **Samomor tovarnarja.** Ustrelil se je lastnik mehanične tovarne Henrik Ries v Baumgartnu pri Dunaju. Povod samomoru je neka bolezen.

— **Pes — rešitelj.** V Miškolcu na Ogerskem je pes vzbudil po noči branjevca Friedmana. Friedman je šel na dvorišče in za lajajočim psom prav na konec dvorišča. Ondu najde neki zaboj naslonjen na ograjo. Ko Friedman ni mogel premakniti zaboja, šel je k policiji. Dva policijsta sta zaboj odprla in v njem našla vso omamljeno petnajstletno deklico. Zdravnik je konstatoval, da so dekleta s silo spravili v zaboj, najbrž so jo s čim opijanili. Policija je takoj več ljudij zaslišala, a ni mogla nič gotovega izvedeti Dekle je bilo tako onemoglo, da jo ni bilo mogoče zaslišati. Zdravnik se je izrekel, da bi bilo dekle gotovo mrtvo, da je še nekaj minut niso dobili.

— **Strupene gobe.** V Bezekedu na Ogerskem je cela rodbina zbolela, ker so jedli strupene gobe. Če tudi so hitro poklicali zdravnika, vendar so umrle mati in dve hčere.

— **Poplavljenje v Japanu.** Na zapadnem japonskem je vsled potresa morje jako veliko zemlje poplavilo. Nad 3000 hiš se je podrlo. Na tisoče ljudij se je ponesrečilo.

— **Obglavljenje.** V Tieru na Nemškem so te dni obglavili Josipa Mensnerja in vdovo Schneider. Schneider je bila v zvezi s svojim ljubčkom Mensnerjem in umorila svojega moža.

— **Strela.** V Kratzendorfu na Gorenjem Štajerskem je dne 4. t. m. udarila strela v jagnet poleg hiše nekega kmeta. Z jagneta je skočila v podstrešje in ondu ubila 13letno posestnikovo hči, ki je ondu z materjo pospravljala perilo. Deklici je jela goreti obleka, katero je mati pogasila. V veži je potem strela zadela gospodarja in hlapca in ju pometalo. Strela je hišo tudi precej poškodovala.

— **Gledališče in časnikarji.** Ravnateljstvo levovske opere sedaj daje predstave v krakovskem mestnem gledališču Časopis „Czas“ je pa priobčil nekaj jako ostrih ocen o teh predstavah. Ravnateljstvo je temu listu odtegnilo zaradi tega poročevalsko ložo, katero je imel. Na to so pa vsi časnikarji ravnateljstvu vrnili svoje vstopnice in noben list nič več o teh predstavah ne poroča.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 15. julija t. l.: 82, 47, 56, 25, 22.

Na Dunaji dne 11. julija t. l.: 78, 40, 53, 74, 72.

V Gradci dne 11. julija t. l.: 8, 18, 19, 17, 88.

Kathreiner-
KNEIPPOVA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. junija 1896. Pšenica gld. 7 80 kr., rž gld. 7·— kr., ječmen gld. 6·— kr., oves gld. 7·— kr., ajda gld. 7·80 kr., proso gld. 6·60 kr., turšica gld. 5·50 kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12 — kr., fižol gld. 10 — kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

NOVO! Prenarejene zvezdne ure NOVO!

Hartford Watch Company

imajo nalog vse švicarske ure odstraniti. Prenarejena ura, katera ima povsem **novo urno sestavo**, je, kar se tiče natančnosti nedosežna. Prenarejena ura bo v umetnem ciseliranem inmasivnem façon - pokrovom razposlana **Façon zlato** je nova zlatobarvna tvarina, američanske iznajdba, in ta zlata barva ni samo zunanja ampak **skoz in skoz, in je neobčutljiva proti kislinam, kakor pravo zlato.**

Cena samo 10 gld. **Cena samo 10 gld.**

Te prenarejene ure so vsled posebne zlite kovine tako pravim zlatim uram podobne, da jih še veščaki ne morejo razločiti, tudi ne zavoljo njih umetnega dela. Mi prevzamemo za prenarejene ure od Hartford Watch Comp. popolno poroštvo, da nikoli ne zgube **pravo zlato barvo.** Cena z 3 façon zlato-pokrovi (odskočni pokrov, savonete) **samo 10 gld.**

Notranje delo prenarejene ure je tako fino in natančno, da jo vsakemu, kedor želi dobro uro imeti, najtopleje priporočamo. Vsaki uri bode priloženo 3 letno pismeno poroštvo. Vsakdo ima pravico v teku 8 dni svoj denar nazaj zahtevati, ako mu naša prenarejena ura ne dopade. Cena z façonzlatmi pokrovi le 10 gld.

Prosimo pa naše prenarejene ure od Hartford Watsch Comp. ne z enakim, toda ničvrednim izdelkom premeniti. Vsaka ura ima vtisnjeno tvrdko Hartford Watsch Comp. Razpošilja proti poštnem povzetji tvrdka za ure

Anton Rix & Bruder

Dunaj II. Praterstrasse 16.

K uram pripadajoče façonzlate verižice sportfaçon le **3 gld.**

Svarilo.

Neka dunajska tvrdka ponareja naša oznanila in ponuja zvezdne ure po 6 gld., pa so navadne Goldin ure, katere mi po 4 gld prodajamo. Vsaka ura naj se vrne, katera nima napis „**Hartford Watsch & Comp**“ na kazalu in notranjem delu, ali naj se na nas obrne, da mu k njegovi pravici pomagamo. (3)

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.